

Rozstrzygnięcie konfliktów bez użycia siły

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Animacja + Ilustracja interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Arbiter*, dostępny w internecie: sjp.pwn.pl [dostęp 1.04.2020 r.].
- Źródło: *Mediator*, dostępny w internecie: sjp.pwn.pl [dostęp 1.04.2020 r.].
- Źródło: *Kodeks cywilny*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 1.04.2020 r.].

- Źródło: Agnieszka Stępnia-Łuczywek, *Przyczyny konfliktów między rodzicami a dorastającą młodzieżą*, 13.01.2013 r., dostępny w internecie: szkola.garbow.pl [dostęp 1.04.2020 r.].
- Źródło: Iwona Słabuszewska-Krauze, *Rewolucja goździków. Najbardziej łagodni ludzie w Europie obalili 50-letni reżim w jeden dzień*.
- Źródło: Mirosław Żuławski, *Konflikt*, dostępny w internecie: pl.wikiquote.org [dostęp 29.02.2020 r.].

« Mirosław Żuławski

Człowiek sprawdza się w poźyciu z innymi i w konflikcie z nimi.
Nigdy tylko w poźyciu albo tylko w konflikcie.

Czy konflikt jest zjawiskiem, któremu warto poświęcić uwagę? Dlaczego tyle mówi się o rozwiązywaniu konfliktów? Po co znać różne metody ich rozwiązywania? Czy [Mirosław Żuławski](#) ma rację, mówiąc, że człowiek sprawdza się w relacjach z innymi także w sytuacjach konfliktowych?

Twoje cele

- Przeanalizujesz proces powstawania konfliktu.
- Scharakteryzujesz metody rozwiązywania konfliktów bez użycia siły.
- Sformułujesz zasady rozwiązywania konfliktów w klasie.

Dla zainteresowanych

Teorie konfliktów społecznych

Rozstrzygnięcie konfliktów z użyciem siły

Przyczyny i skutki konfliktów społecznych

Przeczytaj

Konflikt – czym jest?

Konflikt jest zjawiskiem powszechnym, występującym nawet z błażych przyczyn. W języku łacińskim *conflictus* oznacza zderzenie, a w języku polskim przez konflikt rozumie się sprzeczność interesów, zatarg.

Konflikt powstaje w momencie, kiedy spotykają się przynajmniej dwie strony, z których każda uważa, że ma rację i zachowuje się właściwie. Według tej teorii winna jest druga strona, która powinna jak najszybciej ustąpić i – najlepiej – przeprosić za wywołanie konfliktu. Jeśli do tego dojdą emocje oraz uprzedzenia czy poniżanie partnera, to może dojść do jego eskalacji. Na końcu oponent postrzegany jest jako „ten do końca zły”, który niszczy „dobro”.

W trakcie konfliktu, o ile szybko nie zostanie konstruktywnie rozwiązany, często dochodzą do głosu silne emocje, zwłaszcza złość. Mogą one zniszczyć nawet bliskie relacje stron, tym bardziej że ludzie, w sytuacji konfliktowej, reagują na zagrożenie, które pochodzi „od wroga”. Dodatkowo mogą odzywać się wspomnienia związane z dawnymi problemami i sporami oraz wyobrażenia negatywnych skutków danej sytuacji, co tylko podsyca antagonizmy.

Mechanizm ten dotyczy zarówno konfliktów interpersonalnych, jak i grupowych czy nawet międzynarodowych.

Szczera rozmowa może pomóc uniknąć konfliktu.

Źródło: pasja1000, domena publiczna.

Strategie rozwiązywania konfliktów

W sytuacjach konfliktowych ludzie przyjmują jedną z trzech strategii:

Etapy rozwiązywania konfliktów

Thomas Gordon, psycholog i psychoterapeuta, podaje sześć kroków mogących doprowadzić do rozwiązania konfliktu:

Należy rozpoznać konflikt i go nazwać. Dobrze jest znaleźć przyczynę konfliktu, zobaczyć, co leży u jego podstaw, jakie potrzeby nie zostały zaspokojone. Należy znaleźć czas, aby w spokoju spotkać się z drugą stroną i porozmawiać o przyczynach, używając komunikatu JA.

Okazać zrozumienie dla potrzeb drugiej strony. Należy pozwolić wypowiedzieć się drugiej stronie i zrozumieć jej emocje,

potrzeby, oczekiwania, wysłuchać jej argumentów.

Wspólnie poszukiwać rozwiązań. Obie strony powinny współpracować, poszukując możliwych rozwiązań. Dobrze jest, aby propozycje nie wychodziły tylko od jednego uczestnika konfliktu. Jeśli tak by było, to prawdopodobnie doszłoby do rozwiązania typu „win-lose”, w którym jedna ze stron narzuciłaby swoją wolę drugiej. W tym kroku nie należy też oceniać zaproponowanych rozwiązań, a raczej stosować metodę „burzy mózgów”. Warto też spisać wszystkie propozycje na kartce, aby żadna nie umknęła.

Ocenić krytycznie zaproponowane rozwiązania. W tym kroku należy przeanalizować wszystkie propozycje rozwiązań, wymieniając ich plusy i minusy. Należy też odrzucić te, które są nie do zaakceptowania przez obie strony, podając powody ich odrzucenia.

Wybrać najlepsze rozwiązanie. Wybierając rozwiązanie, należy kierować się satysfakcją obu stron. Czasem jest konieczność zmodyfikowania wybranego rozwiązania, aby wszyscy byli z niego zadowoleni i wspólnie podjęli decyzję o jego zrealizowaniu. Nie należy jednak traktować danego rozwiązania jako ostatecznego, dopóki nie uda się ustalić, że faktycznie sprawdzi się.

Wprowadzić w życie podjęte rozwiązanie. Dobrze jest ustalić, od kiedy obowiązuje rozwiązanie, oraz za co kto jest odpowiedzialny. Warto też spotkać się po pewnym czasie, aby ocenić rozwiązanie i zastanowić się, czy nie trzeba czegoś poprawić.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Thomas Gordon zastosowanie powyższych etapów rozwiązywania konfliktów szczególnie zaleca rodzinom, ale można go wykorzystać także w sporach koleżeńskich czy w pracy.

Czy można uniknąć konfliktu?

Jeśli dochodzi do sytuacji, w której istnieje ryzyko wybuchu konfliktu, można starać się od razu porozumieć się z drugą stroną. Wówczas jest szansa, że uda się go uniknąć.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

arbitraż

polubowny i pozasądowy sposób rozstrzygania sporów z udziałem tzw. arbitrów, którzy ustalają rozwiązanie konfliktu, a strony mają obowiązek je przyjąć

konflikt

sytuacja, w której dochodzi do spotkania sprzecznych interesów, wartości czy postaw dwóch stron

mediacje

rozmowa stron konfliktu w obecności osoby trzeciej – tzw. mediatora

negocjacje

rozmowa stron w celu znalezienia wspólnego rozwiązania; obie strony chcą zrealizować swoje cele i interesy, ale jednocześnie mają na uwadze potrzeby drugiej

referendum

forma głosowania o charakterze powszechnym, w którym mogą brać udział wszyscy uprawnieni; najbliższa demokracji bezpośredniej

Animacja + Ilustracja interaktywna

Polecenie 1

Zapoznaj się z informacjami zawartymi w animacji oraz ilustracji interaktywnej, a następnie wykonaj ćwiczenia.

Trwa wczytywanie danych ..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Dy4L2C8ho>

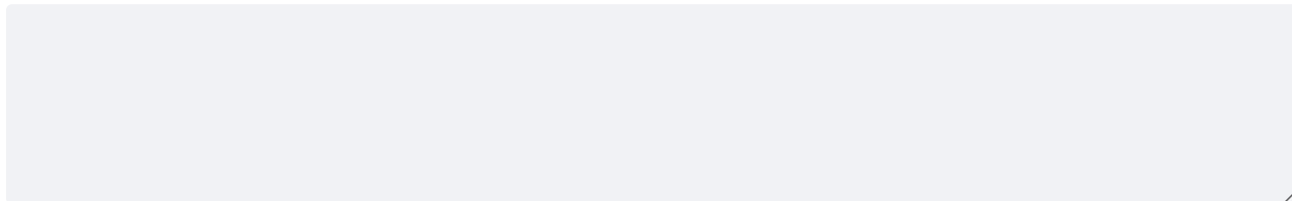
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału Rozwiązywanie konfliktów bez użycia siły.

Inne sposoby rozwiązywania konfliktów bez użycia siły

Ćwiczenie 1

Podaj przykład problemu, z którym spotykasz się w szkole, mogącego być przedmiotem negocjacji z dyrekcją szkoły.

Ćwiczenie 2

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Dopasuj opisy do pojęć.

Forma głosowania o charakterze powszechnym, w którym mogą brać wszyscy uprawnieni., Polubowny i pozasądowy sposób rozstrzygnięcia sporów z udziałem tzw. arbitra, który ustala rozwiązanie konfliktu, a strony mają obowiązek je przyjąć., Rozmowa dwóch stron w celu znalezienia wspólnego rozwiązania; obie strony chcą zrealizować swoje cele i interesy, ale jednocześnie mają na uwadze potrzeby drugiej., Brak definicji., Rozmowa obu stron konfliktu, ale w obecności osoby trzeciej – tzw. mediatora.

mediacja	
negocjacje	
arbitraż	
referendum	
konflikt	

Ćwiczenie 4

Przyjrzyj się ilustracji i wykonaj ćwiczenie.

Źródło: Muzeum Narodowe w Krakowie, domena publiczna.

Ćwiczenie 5

Wyjaśnij, jakie są zalety mediacji w przypadku spraw rodzinnych.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Agnieszka Stępniań-Luczywek

Przyczyny konfliktów między rodzicami a dorastającą młodzieżą

Typy postaw rodzicielskich:

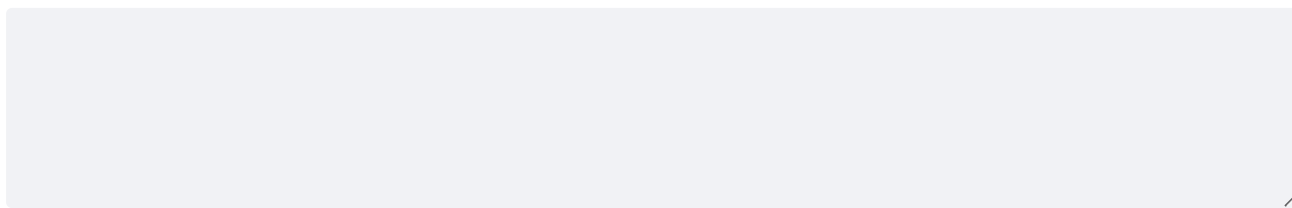
1. Postawa akceptacji – dziecka w rodzinie, dziecka takiego jakim jest (dziecko stoi w centrum mądrego zainteresowania rodziców, posiada poczucie bezpieczeństwa i warunki do normalnego prawidłowego rozwoju osobowości).
2. Nadmierna opieka – rodzice robią wszystko dla dziecka, poświęcają się nadmiernie dla niego, zbyt go rozpieszczają, są nadmiernie pobłażliwi, usprawiedliwiają złe zachowanie. Skutek: opóźnione dojrzewanie społeczne, brak samodzielności, ciągłe czekanie na czyjąś pomoc, żądanie od otoczenia świadczeń na swoją korzyść.
3. Nadmierne wymagania – zbyt perfekcyjny sposób postępowania wobec młodego człowieka. Rodzice nie kochają dziecka i nie chcą dziecka takim, jakie jest. Chcą by było doskonalsze, a więc i najlepsze, najmądrzejsze, najładniejsze i w ogóle „naj..., naj...”. Nie chwalać dziecka, zbyt często go krytykują, zbyt często udzielają nagan, podkreślają jego błędy, przypominają wcześniejsze wykroczenia, upokarzają dziecko, karząc karami upokarzającymi, ciągle mają pretensje, często nieuzasadnione.
4. Jawne odrzucenie: rodzice nie lubią lub nienawidzą dziecka, postępują z dzieckiem szorstko i unikają z nim wszelkich kontaktów.

Konsekwencja takiego postępowania rodziców jest agresywność, przestępczość i zahamowanie rozwoju uczuciowego. (...)

5. Akceptująca dziecko. Ma to miejsce wówczas, gdy rodzice otaczają dziecko życzliwością, gdy jest ono ciągle w kręgu zainteresowań, gdy zapewniają mu nie tylko warunki materialne, a więc wyżywienie, odzież i dom, ale również rodzicielską, rozsądną, mądrą miłość oraz poczucie bezpieczeństwa, poczucie ciągle wzrastającej własnej wartości. Gdy znajdują dla dziecka czas, aby z nim rozmawiać o jego radościach, problemach, kłopotach, gdy znajdują czas i chęci do wspólnego czytania, na wspólne rozrywki, na wspólne organizowanie godzin wolnych od pracy.

Źródło: Agnieszka Stępniań-Łuczywek, *Przyczyny konfliktów między rodzicami a dorastającą młodzieżą*, 13.01.2013 r., dostępny w internecie: szkola.garbow.pl [dostęp 1.04.2020 r.].

Podaj, które z powyższych postaw rodzicielskich sprzyjają powstawaniu konfliktów w rodzinie.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” *Kodeks cywilny*

Art. 72

§ 1. Jeżeli strony prowadzą negocjacje w celu zawarcia oznaczonej umowy, umowa zostaje zawarta, gdy strony dojdą do porozumienia co do wszystkich jej postanowień, które były przedmiotem negocjacji.

§ 2. Strona, która rozpoczęła lub prowadziła negocjacje z naruszeniem dobrych obyczajów, w szczególności bez zamiaru zawarcia umowy, jest obowiązana do naprawienia szkody, jaką druga strona poniosła przez to, że liczyła na zawarcie umowy.

Art. 72¹

§ 1. Jeżeli w toku negocjacji strona udostępniła informacje z zastrzeżeniem poufności, druga strona jest obowiązana do nieujawniania i nieprzekazywania ich innym osobom oraz do niewykorzystywania tych informacji dla własnych celów, chyba że strony uzgodniły inaczej.

§ 2. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków, o których mowa w § 1, uprawniony może żądać od drugiej strony naprawienia szkody albo wydania uzyskanych przez nią korzyści.

Źródło: *Kodeks cywilny*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 1.04.2020 r.].

Podaj, jakie zasady obowiązują w trakcie negocjacji według prawa.

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z tekstami i wykonaj ćwiczenie.

” *Arbiter*

1. «osoba będąca znawcą i autorytetem w jakiejś dziedzinie»
2. «osoba powołana przez strony wiodące spór lub przez sąd do rozstrzygnięcia sporu»
3. «sędzia sportowy»

Źródło: *Arbiter*, dostępny w internecie: sjp.pwn.pl [dostęp 1.04.2020 r.].

” *Mediator*

1. «osoba pośrednicząca w sporze, mająca doprowadzić do ugody między spierającymi się stronami»
2. zob. Neuroprzełożnik

Źródło: *Mediator*, dostępny w internecie: sjp.pwn.pl [dostęp 1.04.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Rozstrzyganie konfliktów bez użycia siły

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

I. Człowiek i społeczeństwo.

Uczeń:

7) przedstawia podstawowe metody rozwiązywania konfliktów (mediacja, negocjacje, arbitraż) oraz zalety i wady wskazanych rozwiązań.

Zakres rozszerzony

I. Człowiek w społeczeństwie.

Uczeń:

10) wyjaśnia mechanizm konfliktów międzygrupowych, w tym ich eskalacji;

11) przedstawia zasady i metody kreatywnego rozwiązywania problemów; analizuje uwarunkowania prawidłowego procesu decyzyjnego, wspomagające rozwiązywanie problemów osobistych i grupowych.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- definiuje pojęcie konfliktu;

- omawia metody rozwiązywania konfliktów bez użycia siły;
- stosuje w praktyce wybrany sposób rozwiązywania konfliktu.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- analiza przypadku;
- rozmowa nauczająca;
- elementy burzy mózgów.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Podanie tematu i celów zajęć.

2. Klasa dzieli się na grupy, które przygotowują definicję pojęcia „konflikt”. Wybrane osoby przedstawiają efekty pracy na forum, po czym uczniowie wspólnie wybierają najlepszą definicję.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie zapoznają się z multimedium, po czym wykonują ćwiczenia do multimedium.

2. Klasa ponownie dzieli się na kilkusobowe grupy. Każda z grup dzieli się na dwie części i zapoznaje się z wylosowanym poleceniem (materiały pomocnicze). Zadaniem grup jest rozwiązanie wylosowanego przypadku przy pomocy negocjacji. Następnie grupy przedstawiają swój przypadek na forum klasy i omawiają wynegocjowane porozumienie. Jeśli do porozumienia nie doszło, proponują inną metodę rozwiązania konfliktu i wówczas należy daną sytuację rozwiązać tą metodą na forum klasy.

3. Uczniowie dyskutują, w jaki inny sposób można było rozwiązać powyższe sytuacje konfliktowe. Propozycje zapisują na tablicy. Następnie omawiają rozwiązania, oceniając, czy te przyjęte w grupach były według nich najlepsze. Wybrana osoba podsumowuje rozmowę.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia 5–8 z sekcji „Sprawdź się”.
2. Wybrane osoby kończą zdanie: „Rozwiązując konflikt, należy...”.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują pozostałe e-ćwiczenia.

Materiały pomocnicze:

Agnieszka Stępniań-Luczywek, *Przyczyny konfliktów między rodzicami a dorastającą młodzieżą*, szkoła.garbow.pl.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, isap.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą obejrzeć multimedium w domu, a na lekcji przedstawić najważniejsze założenia poszczególnych metod rozwiązywania konfliktów.